

PUBLIC SERVICERÅDET

2013-01-18

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Remissyttrande över Nya villkor för public service (SOU 2012:59)

Detta yttrande har två delar. Vissa frågor av särskilt intresse behandlas i del 1 och Public servicerådets samtliga ställningstagande redovisas i korthet i del 2.

1. Frågor av särskilt intresse

1.1 Inledning

I sina stadgar framhåller Public servicerådet att *public service radio och television skall främja en demokratisk utveckling genom att bidra till en vidgad yttrandefrihet*. Radio- och tv-företag med public serviceuppdrag skall i hela landet bedriva en sändningsverksamhet av hög kvalitet både tekniskt och innehållsmässigt. Verksamheten skall finansieras med offentliga medel, som tv-avgift eller skattemedel, helt utan privata eller kommersiella inslag.

Rådets uppgift är att som nätverk och opinionsbildare slå vakt om dessa grundläggande public servicevärden och dessutom stödja arbetet med att förstärka dessa värden för radio och television i Sverige. Rådet är en ideell organisation som skall bidra till att slå vakt om och stärka den demokratiska kontrollen över de radio- och tv-företag som har samhällets uppdrag att bedriva public serviceverksamhet.

Public servicerådet anser att kommittén i många stycken har gjort ett förtjänstfullt utredningsarbete. Väl genomarbetat och konstruktivt är resonemangen kring alternativa finansieringsformer, som tyvärr inte remissbehandlas denna gång, liksom överblicken *Public service och framtiden* (Avsnitt 2).

Vi är dock överraskade över det bristfälliga resonemanget kring public serviceorganisationen. Vi efterlyser enklare lösningar med ökad transparens och bättre demokratisk förankring hos uppdragsgivarna (svenska folket). I betänkandet ges stort utrymme åt digitalradio. Här saknas dock övertygande fakta och förslag om hållbara lösningar inför framtiden. Vi redovisar därför i detalj fakta och våra synpunkter om digitalradio.

I omvärldsbeskrivningen finns några felaktigheter som måste nämnas för att helhetsbilden av svensk radio- och tv-marknaden skall bli korrekt. Ifråga om aktörer på tv-marknaden (3.1) omnämns inte det civila samhällets tv-kanaler. Många sådana kanaler är sedan länge etablerade i Sverige. Exempelvis Öppna kanalen i Stockholm når idag nära en halv miljon hushåll. Den ideellt drivna kanalen, som etablerades 1993, har överlevt samtidigt som många kommersiella aktörer har kommit och gått. Att dessa lokala kanaler "glöms bort" kan bero på att dessa inte har medel att delta i de tittarmätningar som SVT och kommersiella aktörer bedriver tillsammans.

I betänkandet redovisas även närradion felaktigt (sid. 67). Det finns idag i Sverige 117 närradiostationer, som drivs ideellt och därmed lever upp till det som ursprungligen var tänkt med "föreningsradion". Dessutom finns ca 25 närradiostationer, som är kommersiella lokala radiostationer, vilket måste tas i beaktande när man vill redovisa en sann bild av reklamradiomarknaden.

1.2 Public service och framtiden *(kapitel 2 i betänkandet)*

Kommittén har här i detta avsnitt förtydligat den inriktning av public servicebolagen som krävs för att samhället skall kunna ge fortsatt strukturellt stöd för verksamheten. Vi delar denna syn.

Vi vill dock ifrågasätta att som ett villkor i sändningstillståndet ange att "hög kvalitet" skall utmärka programverksamheten (sid. 53) utan att begreppet även definieras och fastställs med av samhället önskade minimikrav. Att man exempelvis sänder ett program med känt kommersiell format, som lekprogram för vuxna, kan det vara mycket bra inom sin genre, men inte passa in i den helhet på programutbudet som man kan kräva av ett public service bolag.

Tydligare kvalitetskrav på innehållet kan också möjliggöra att SVT kan avstå från kostsamma satsningar med kommersiell prägel som Melodifestivalen och Eurovision Song Contest. Principen bör vara att om sådana underhållningsprogram likväl kan sändas av kommersiella tv-företag och nå hela befolkningen kostnadsfritt så bör public service avstå. Besparingarna kan användas för kvalitetshöjningar på andra programområden eller att öka den andel av licensmedel som tilldelas Utbildningsradion.

Kvalitet kan också användas för att ange tekniska minimikrav. Exempelvis kan man kräva att bild och ljudkvalitet alltid håller högsta kvalitet. I detta ingår här bl.a. att bildhanteringen alltid skall vara den bästa utan att bild och ljud förvanskas eller inte håller måttet på annat sätt. Detta sker inte när filmer och stillbilder i 4:3 format "dras ut" i bredbildformat 16:9 vilket dagligen förekommer i SVT:s sändningar framför allt ifråga om arkivmaterial. En sådan hantering anser vi bryter mot rimliga kvalitetskrav och måste uppmärksammas.

Vi föreslår att riksdag och regering fastställer en grundläggande kvalitetsram. För en sådan när det gäller fiktion kan man utgå ifrån de kvalitetskriterier för TV-program som formulerades av Leif Furhammar i betänkandet om stöd till TV-produktion (SOU 1997:172):

För att motverka likriktning bör ett TV-program äga ett rimligt mått av formell och/eller innehållslig originalitet.

För att motverka en ökad kommersialisering bör det ha integritet, d.v.s. äga ett rimligt mått av moralisk självständighet.

För att motverka förytligande bör det ha ett beräknat överlevnadsvärde utöver dagsaktualitetens.

För att ha ett bruksvärde skall det ha något att berätta eller förmedla som är av upplevelseintresse för en i sammanhanget rimligt stor publik.

Det skall ha en fungerande form.

Det skall inte bidra till att fördomar sprids.

Det skall inte motverka demokratins grundvärden.

1.3 Statsmakternas roll, förvaltningsstiftelsen (2.2.2, 9.6) och Programföretagens uppdrag (4)

Kommitténs resonemang om statsmakternas relation till programföretagen är bra. Vi menar dock att gränsdragningen handlar om programföretagens *publicistiska* integritet. Det handlar här om den faktabärande verksamheten; nyheter, reportage, debatt och dokumentärer som utförs i förhållande till motsvarande verksamhet inom kommersiella medier främst dagspressen och i begränsad omfattning kommersiell television. På radioområdet har idag SR ingen publicistisk konkurrens av betydelse.

Man kan däremot ifrågasätta om gränsdragningen är av motsvarande betydelse när det gäller underhållning inklusive direktsänd sport.

Det kan finnas anledning att ta upp ett resonemang om samhällsuppdraget kan förtydligas genom att göra en uppdelning mellan det publicistiska (journalistiska) uppdraget och det kulturpolitiska. I detta sammanhang bör man också överväga möjligheterna att lägga det publicistiska uppdraget i ett eget bolag liksom ett annat för underhållning och sport. Vi saknar ett sådant resonemang i betänkandet.

Det finns inte tillräckligt övertygande motiv för att inte programbolagen skulle kunna vara statliga bolag. I det allmänna medvetande betraktas de tre bolagen som statliga. I betänkandet saknas resonemang om public servicebolagen i grannländerna (DR, NRK, RUV och YLE) som inte har samma komplicerade organisationsstruktur som den svenska public servicesfären. Man kan säga att dessa samtliga fyra är helt statliga bolag/institutioner. I Sverige är det också ett av staten helägt bolag – Teracom - som distribuerar publicservicebolagens program. Ett direkt statligt ägande onödiggör också den s.k. förhandsprövningen och gör det dessutom enklare för staten att fortlöpande följa upp och utvärdera verksamheten.

När public servicebolagens självständighet diskuteras bör man vara varse tankarna som dryftats tidigare är om att bolagen skall bli självfinansierade, d.v.s. ta hand om hela uppbörden av tv-avgiften själv utan inblandning av regering och riksdag. Detta skulle sannolikt bidra till att public servicesfären utvecklas till "en stat i staten" utan inflytande från samhället. Det är hög tid att man uppmärksammar faran med en organisation som kan leda till att public servicesfären blir självägande med ökad makt för företagsledningarna och minskad insyn och inflytande för samhället genom det politiska systemet.

Det är meningen att de i förvaltningsstiftelsen utsedda politikerna för staten skall representera allmänintresset och därigenom påverka verksamheten på ett övergripande vis. Teorin är god, men i verkligheten är det stiftelsens ordförande och public serviceföretagens ledningar som genom denna stiftelse kan påverka politikerna och även i praktiken kan styra dagordningen för mediepolitiska beslut i Riksdagen. Stiftelsen ordförande är inte opartisk utan företräder public servicebolagen. Det bör noteras att nuvarande ordförande tidigare var ordförande för SR och innan dess chef för SR.

Det kan starkt ifrågasättas att stiftelsekapitalet bör ökas. Inte heller skall stiftelsen ha möjligheten att ta ut koncernbidrag från programbolagen. Vi motsätter oss åtgärder som kan leda till att förvaltningsstiftelsen i praktiken förvandlas till en självgående byråkrati.

Förvaltningsstiftelsen är dysfunktionell och fungerar som ett demokratiskt alibi för nuvarande system. Paradoxalt motverkar konstruktionen sitt syfte och istället stärks "den omvända demokratin", d.v.s. public servicebolagens ledningar får ökat inflytande över politikerna.

Det är naturligt att ägarna till public service, d.v.s. medborgarna skall ha ett direkt inflytande över verksamheten genom sina valda ombud; riksdag och regering. Vi ser invändningar om att politiker skulle påverka innehållet i bolagens publicistiska uppdrag, som ren skrämselfpropaganda.

Ägarkonstruktionen för de tre public servicebolagen kan ersättas med en transparent lösning som innebär en tydligare demokratisk förankring. Vi föreslår att respektive public servicebolag – liksom i våra nordiska grannländer – blir direktägda av staten och man inrättar en public servicenämnd med företrädare för riksdagspartierna som i första hand har till uppgift att utse ordförande i resp. bolag. Nämnden skall i sin arbetsordning ha till uppgift att utse respektive ordförande uteslutande baserat på kompetens och inte partitillhörighet.

1.4 SVT:s filmuppdrag (4.4.4)

Vi anser att kommittén inte tillräckligt belyst behovet av svensk dokumentärfilm och SVT:s ansvar för detta. Det handlar främst om att SVT måste betala betydligt bättre för de fristående dokumentärfilmarnas arbete i Sverige. Detta kan finansieras genom att minska kostnaderna till fristående produktionsbolag för kommersiellt präglade underhållningsprogram

1.5 Utbildningsradion (4.6.4)

Vi konstaterar att det finns stora behov i utbildningen. Den unika svenska lösningen med för utbildningsområdet särskilt organiserat public servicebolag gör att utbildningsutbudet står starkt. Med tanke på utbildningens behov, på vikten av att lyfta fram språkliga minoriteter och personer med funktionsnedsättning, samt folkbildningens behov behöver utbudet fortsatt förstärkas. Det är vidare av stor vikt att UR-program får attraktiva och relevanta sändningstider i SR och SVT:s tablåer.

Det är positivt att folkbildningen skrivs in som ett utbildningsområde i sändningstillståndet. I det sammanhanget är det viktigt att Kunskapskanalens existens säkras. Högskolor och universitet förändras snabbt med föreläsningar på nätet – här kan inte minst Kunskapskanalen om UR få ett större inflytande över kanalen spela stor roll för hela den högre utbildningen. Kunskapskanalen uppfattas av många idag som UR:s tv-kanal. Det är hög tid att låta UR driva kanalen i egen regi och ytterligare stärka mångfalden. Dessutom markeras att SVT och UR är två skilda bolag med olika uppdrag. Inget bör hindra att de två bolagen kan fortsätta ett samarbete efter detta. Vi föreslår att behövliga resurser för detta överförs från SVT till UR.

UR får idag en andel under fem procent av licensmedlen, och det är en andel som borde öka betydligt. Detta kan förslagsvis ske genom att SVT gör besparingar genom att minska sitt utbud av kommersiellt präglade underhållningsprogram (se 1.2 ovan).

UR gör värdefulla insatser ifråga om medieutbildning eller "media literacy". Vi menar dock att man bör satsa på praktisk utbildning ifråga om radio och tv i form av samarbete och samverkan med det civila samhällets medier – community media - främst närradio och öppna tv-kanaler. Behoven är stora och möjligheterna många. Särskilt relevant är detta ifråga om personer med invandrarbakgrund och ungdomar. Vi tror att en sådan samverkan mellan dessa två icke-kommersiella mediesektorer skulle innebära en win-win situation för bägge sidor. Detta bör närmare utredas.

1.6 Programverksamhet på minoritetsspråk (2, 4.7)

I Kapitel 2 uttrycker utredarna sig mycket positiv till inkludering av olika grupper i samhället: Det ligger i allmänhetens intresse att programföretagen bidrar till ett inkluderande samhälle där alla har möjlighet att ta del av utbudet. Det samhällsansvaret utgör, menar vi, en av grundvalarna för public service." (sid. 53)

Förutsättningen för att vara inkluderande i ett demokratiskt perspektiv är att man har en tydlig definition av vilken publiken är och vilka demokratiska och mediala behov den har beroende på sin ställning i samhället.

Det är bra att andra språkgrupper (invandrare) än de nationella har uppmärksammats av kommittén. Det finns dock en risk att invandrarnas demokratiska rättigheter som medborgare i förhållande till public service förvandlas till "bevarandet av kulturidentitet", vilket är motivet till programutbud för de nationella språkgrupperna. Detta trots att kommittén har försökt skilja mellan de här grupperna och deras behov när det gäller public service.

Varje individ eller medborgare över 18 år skall betala tv-avgift oavsett om man har användning av public service eller inte. Enligt språkexperter tar det i genomsnitt 5-10 år till att tillägna sig ett språk. Är det rättvist att invandrare redan från början av sin vistelse i Sverige betala tv-avgift utan att språkligt kunna ta del av public service tjänster? Det handlar inte i första hand om program där invandrare enbart "informeras" om det svenska samhället utan program som ger möjlighet för invandrare att komma till tals i den svenska offentligheten och lära känna sina rättigheter och skyldigheter som medborgare.

Vi efterlyser en mer tydlig definition av andra språkgrupper och en tydligare analys av deras behov av public service som ett folkbildande media utifrån ett demokratiskt och medborgerligt perspektiv.

Sveriges Radio sänder genom SRI (SR international) program för invandrare. Enligt redaktionsreglerna ska varje språkredaktion fungera nästan som vilken svensk nyhetsredaktion som helst, men man får enbart befatta sig med svenskrelaterade nyheter. Man får exempelvis inte heller ta upp nyheter om flyktingar och deras problem i Sverige i och med att "SRI är en vanlig svensk redaktion". Detta har enligt vår mening förvandlat SRI till redaktioner som jobbar för en fiktiv publik. Var finns en nyanländ invandrare som plötsligt begränsar nyhetsintresset för sitt hemland liksom övriga världen och koncentrerar sig enbart på nyheter från Sverige?

Av dessa skäl och med tanke på att utredningen föreslår att möjligheten till överenskommelse mellan public service företag om ansvarsfördelningen för utbudet på minoritetsspråk ska bort, bör public service satsa på utbud för invandrargrupper i ett gemensamt projekt som bidrar till bredare användning av medieformer (bild, ljud, text) och bredare innehåll (folkbildning, nyheter och interaktion).

Ett förslag är att utse en arbetsgrupp bestående av personer som har kunskap i media-, demokrati- och integrationsfrågor. Arbetsgruppen ska ha till uppgift att definiera språkgrupperna och deras specifika behov när det gäller public service. Arbetsgruppen ska vägleda samarbetet mellan public serviceföretag i samband med företagens utbud till språkgruppen ifråga.

Vi vill här också påminna om närradion, som på de flesta håll domineras av just olika invandrargrupper inklusive vissa språkgrupper som det av naturliga skäl inte finns möjlighet att inrymma i ett public serviceutbud. Inom den ideellt drivna närradion saknas dock helt vad som kan betecknas som publicistisk verksamhet eftersom det inte finns ekonomiska förutsättningar att bedriva en journalistisk verksamhet. Här bör man överväga möjligheterna att upprätta en publicistisk samverkan - exempelvis nyhets- och reportageutbyte - mellan SR International och närradiostationer i hela landet. I en sådan diskussion bör även Utbildningsradion inkluderas (se 1.5 ovan).

1.7 Digitalradio (kap. 11)

Public servicerådet uppskattar att kommittén gjort ett allvarligt försök att beskriva tekniken och föreslå lösningar ifråga om digitalisering av ljudradiosändningar i Sverige. Vi ser det som särskilt positivt att man även behandlar andra tekniker än DAB-systemet. Tyvärr har kommittén i flera och avgörande delar dragit felaktiga slutsatser. *Det saknas påtagligt övertygande fakta om att FM-nätet behöver vare sig ersättas eller kompletteras med ett DAB-nät.*

Vi noterar att kommittén i sin historieskrivning inte redovisar de extra kostnader om ca 400 miljoner kr som belastade rundradiokontot 1995-2002 för det första misslyckade försöket med DAB. Det finns ett uttalat behov av en sådan redovisning eftersom inte heller SR har offentligt redovisat hur dessa extra anslag har använts.

Behovet av DAB saknas

I den allmänna debatten liksom även i detta betänkande saknas en grundläggande redogörelse för behovet av fler etersända radiokanaler i Sverige. Hur ser behovet ut för fler public servicekanaler utöver de nu befintliga kanalerna på FM och Internet? Vilka fakta ligger till grund för att DAB skulle innebära ökade vinster för den kommersiella radiobranschen?

Det finns vare sig i Sverige eller i andra länder någon konsumentefterfrågan på DAB-radio och inte heller något missnöje med nuvarande FM-radio.

Mångfalden på radioområdet kommer sannolikt inte att öka med en helt ny infrastruktur för ljudradio som DAB innebär. Under hösten 2012 inkomna ansökningar till *Myndigheten för radio och tv* om marksänd digitalradio visar att intresset inte är så stort som tidigare utmålats i pressen. Av de 26 ansökningarna kommer nämligen 81 % från de två nuvarande oligopolen för rikstäckande reklamradio i Sverige; 11 från MTG Radio och 10 från SBS/NRJ. En ansökning kommer från Norrköpings Tidningar och två från kommersiella närradiostationer; DB Media och Skärgårdsradion.

Det mesta tyder på att medieägarkoncentrationen inom reklamradio inte kommer att begränsas med hjälp av DAB-tekniken. Vi tror inte heller att en rikstäckande kommersiell nyhets- och samhällskanal kan konkurrera med SR P1 och bli lönsam. Inte heller finns det ekonomiska möjligheter att utan ett statligt stöd bedriva nyhetssändningar på minoritetsspråk. Skälet är främst det begränsade befolkningsunderlaget och det stora antalet språk.

Få länder går över till digitalradio idag

Det saknas i betänkandet en global översikt av radioområdet utöver ett fåtal västeuropeiska länder. Detta ger ju en missvisande bild av utvecklingen. FM-radion står stark och DAB är i världen en marginell företeelse.

Idag finns FM-radion i alla världens 200 länder. Det är en världsstandard. Mot alla rykten har *ingen nation hittills bestämt datum för att avveckla sitt FM-nät*. Det finns inte heller några behov av att frigöra detta frekvensband (Band II) för andra ändamål än ljudradio vilket också påpekas i betänkandet. Enligt EU-direktivet om elektronisk kommunikation kan inte en medlemsstat förbjuda användning av ett frekvensområde som är internationellt avsatt för en specifik användning.

Europakommissionen har meddelat att man inte tar några beslut om "en europeisk standard" för digitalradio, men ser helst att s.k. multiplattformar utvecklas, d.v.s. att en och samma mottagarapparat skall kunna ta emot flera olika system som FM, DAB/DAB+, DRM30 och DRM+. Internationella Teleunionen (ITU) har drivit på en övergång från analog till digital television, men inte ifråga om ljudradio. Det är EBU - public servicebolagens intresseorganisation - som driver lobbying för DAB-systemet.

Danmark och Norge vill att public service och de kommersiella radionäten skall gå över till DAB, *men att FM blir kvar för de mindre radiostationerna*. Finland planerar att använda Band III (223-240 MHz) för television.

Eftersom en stor majoritet av världens länder under de närmsta decennierna med stor sannolikhet inte avvecklar sin FM-radio finns det heller ingen tidspress för Sverige att anamma DAB, en teknik som kan betraktas som föråldrad. Däremot kan det finnas anledning att utveckla en modernare digital etersänd radio som baseras på det frekvensutrymme som idag finns på Band I-II liksom frekvenser under 30 MHz. Till skillnad mot vad som framförs i betänkandet (11.5) bedömer vi således att även Band I kan användas för rundradiosändningar. Provsändningar med DRM+ skall i år genomföras i Norge i såväl Band I som Band II. En DRM+ radiokanal tar endast 100 KHz bandbredd och är därför mer frekvenseffektiv än DAB.

Det svenska FM-nätet, som är robust och modernt, kan vid behov uppgraderas. En sådan uppgradering kan i många fall kunna innebära att befintlig FM-sändare konverteras för digitala sändningar (DRM+) och att befintlig antennutrustning bibehålls. Det finns i världen ett stort utbud av effektiva FM-sändare även i budgetklass för mindre aktörer. Detta är särskilt viktigt för lokala radioaktörer som närradion.

Moderna FM-sändare ger också en god ljudkvalitet. Om ljudkvaliteten i DAB ska kunna matcha FM som det kan vara idag (moderniserat) får det rum högst fem radiokanaler per multiplex. Detta har verifierats med lyssningstester.

På FM-bandet finns gott om frekvensutrymme för mindre radiostationer i hela landet. Det är dock trångt om utrymmet i Stockholmsområdet och Skåne. Trängseln beror på att de tre radiosektorerna i Sverige; *public service, kommersiell radio och närradio*, alltid har utvecklats utan samband med varandra och alltid utan strukturell samordning från statens sida.

FM-bandet utnyttjas inte optimalt, men detta kan lösas genom en s.k. omplanering. Detta är kostsamt, men en samhällsekonomiskt betydligt billigare åtgärd än lägga ned FM och satsa på DAB-systemet.

Det finns ingen regel som säger att ny teknik alltid innebär en förbättring för alla. DAB+ kan innebära en förbättring, men enbart för de stora radioföretagen och då inte nödvändigtvis för lyssnarna och skattebetalarna.

Internetradio

När DAB prövades första gången 1995 fanns det en möjlighet till framgång som inte är tänkbar idag. Vid den tiden var inte ens Internet påtänkt som distributör av radio och tv-program utan det handlade mest om enklare webbsidor, e-post och BBS. Då kunde man tänka sig att det kunde finnas en efterfrågan av fler radiokanaler.

Nu är mer än en tredjedel av världens befolkning är uppkopplade på Internet och här finns *mer än 30.000 digitala radiokanaler* tillgängliga. Dessutom distribueras musik i stor och ökande omfattning via *iTunes, Spotify, Wimp* och liknande. Samtidigt ökar bl.a. distributionen av television på nätet som SVT Play och olika filmtjänster. Behovet av bandbredd ökar ständigt och utbyggnad av kapaciteten sker hela tiden. Exempelvis finns i bostadsfastigheter i Stockholm tillgång till upp till 1.000 Mb bandbredd. I jämförelse med tv tar radion obetydlig andel av bandbredden. Detta är således inte ett skäl för att öka det trådlösa utrymmet för just ljudradio.

Få kunde förutse att *mobilt* internet skulle slå igenom så snabbt och på så bred front. Lika svårt har man kunnat förutse den genom 4G (och senare 5G) mycket vidgade bandbredden för mobilt internet. Vår uppfattning är att denna utveckling har definitivt slagit undan benen för DAB, som ju i jämförelse framstår som ålderdomligt.

Public service rådet delar Post- och telestyrelsens inställning som redovisas i betänkandet om fortsatt användning av FM med Internet som komplement (sid. 378). Vi kan dock tänka oss att andra digitala tekniker, som DRM+, prövas på FM-bandet parallellt med analoga sändningar.

Myter om energisparande

En digital sändare sägs behöva betydligt mindre effekt för att nå ut lika långt som en analog FM-sändare. Men detta gäller inte mottagarsidan där energiförbrukningen blir högre. Än så länge vill inte mobiltelefon tillverkare ha DAB i sina telefoner eftersom detta drar 8-9 ggr mer energi än en inbyggd FM-mottagare.

Om man skall ersätta en större FM-sändare med DAB+ måste man också räkna med att placera ut slavsändare för att få samma räckvidd som tidigare. Nya FM-sändarna är mycket mer energieffektiva då de nästan inte har några energiförluster. En modern FM sändare drar ca 70% mindre med elström än en äldre typ för analog FM. En FM sändare kan idag vara lika energieffektiv som en DAB-sändare.

DAB+ är kostnadseffektivt *om allt kanalutrymme utnyttjas*, men det är kostsamt att administrera och driva en programproduktion för nya kanaler. Det har talats om att Sveriges Radio behöver kanske 100 miljoner kr extra per år för att starta och driva 6-8 nya kanaler utöver de FM-kanaler man har idag. Det handlar om studioteknik, personal och upphovsrättskostnader för musik etc.

DAB fungerar inte för lokal radio

Vi välkomnar betänkandets slutsats att DAB inte är lämpligt för lokala sändningar och

menar att FM inte kan stängas av förrän en lösning för närradion finns. Liknande slutsatser har utredningar i Danmark, Norge och Storbritannien kommit fram till.

På sidan 377 skriver kommittén att "vissa företrädare för närradion" har framfört att FM-sändningarna för lång tid framöver är den bästa sändningstekniken och att vid en senare övergång till digital teknik DRM+ bör användas. Vi vill här framhålla att "vissa företrädare" är de två paneuropeiska organisationerna för det civila samhällets mediasektor *Community Media Forum Europe* och *AMARC Europe*, som gemensamt framfört sina synpunkter till Europakommissionen. Vi konstaterar också att när "företrädare för närradion" uttryckte sitt stöd för T-DAB (sid. 365) 2008 var inte tekniken DRM+ känd liksom att de tekniska och ekonomiska konsekvenserna för att ingå i ett samlat DAB-system med multiplexer inte hade redovisats för närradion.

Vi saknar ett resonemang i betänkandet om konsekvenserna av att lägga flertalet radiokanaler såväl public service som kommersiella (liksom ev. även närradio) i samma sändarsystem. Dessa anläggningar kommer att ägas och kontrolleras av ett och samma bolag, Teracom, vilket i praktiken innebär ett marknadsmonopol. Dessutom blir gemensamma sändaranläggningar sårbara vid katastrof- och nödsituationer av olika slag. Slås en anläggning ut slås alla kanaler ut i ett sändarområde. Idag driver exempelvis närradion sina egna FM-sändare.

Framtida satsningar

Idag finns betydligt enklare teknik för digitala radiosändningar än DAB/DAB+ (T-DAB). Satsningar på sådan komplementär teknik innebär att den nuvarande sändningsstrukturen med FM och Internet inte behöver ifrågasättas liksom att stora finansiella åtaganden inte behöver göras.

En avgörande faktor för att etersänd digitalradio inte når framgång idag är att dessa enklare men modernare lösningar har fått stå tillbaks för en stark DAB-lobby. Situationen underlättas inte av att mottagartillverkare väntar på de första länderna skall introducera den färdigttestade DRM+ som standard vid sidan av FM. Men i flera länder väntar man på de första mottagarna skall komma på marknaden innan sådana beslut tas. Mycket talar för att de framväxande ekonomierna, främst Indien och Brasilien, tar de första stegen eftersom en digitalisering på AM- och FM-bandet blir ett naturligt steg i jämförelse med att förändra hela sändningsstrukturen med DAB-systemet.

Det är viktigt att ny teknik är framtidsinriktad. Vi föreslår att Sverige följer Finlands exempel och nu efter 18 år överger alla planer på att introducera DAB-systemet. Istället kan Sverige tillsammans med andra europeiska länder, men också framväxande ekonomier, introducera en mer framtidsinriktad och mindre kostsam teknik som förslagsvis DRM30 och DRM+. Dessa tekniker kan prövas utan att man samtidigt behöver ta beslut om att avveckla de analoga FM-sändningar.

Vi anser att staten utan större finansiella åtaganden skulle kunna utreda och ta initiativ till att tillsammans med public service, kommersiell radio och närradion bedriva provsändningar på några platser i Sverige eventuellt i samarbete med Post- och telestyrelsen och Tekniska Högskolan KTH.

Offentliga medel skall inte riskeras

Public service rådet delar regeringens inställning att utvecklingen av digitalradion skall vara marknadsdriven liksom att konsumenternas intressen skall vara vägledande. Detta innebär att offentliga medel inte satsas på att upprätta en ny infrastruktur för distribution av ljudradio i Sverige. *Det handlar såväl om skattemedel som om tv-avgiftsmedel.*

Om den kommersiella radiobranschen bedömer att man kan vara betjänt av DAB-radio så skall man naturligtvis få satsa på detta, men då med eget riskkapital. Staten eller public serviceföretagen har inte ansvar för att bygga upp en sändningsstruktur som syftar till att öka lönsamheten för kommersiellt drivna radioföretag så länge som inget behov av ytterligare public servicekanaler kan påvisas

Ett bibehållet och vid behov ökat offentligt stöd för public serviceradion (SR och UR) skall inriktas på att *utveckla innehållet* (produktionsteknik, program och personal) framför allt för P1 liksom lokalradion i P4. Vi menar att en kostsam satsning på DAB-systemet med stor sannolikhet kommer att begränsa sådana insatser och kan bli till stor skada för framtidens publicserviceradio.

2. Public servicerådets ställningstagande till kommitténs bedömningar och förslag

(med betänkandets avsnittsnumrering)

4. Programföretagens uppdrag

4.1.3 Kärnverksamhet och kompletterande verksamhet. Rådet tillstyrker

4.1.4 Granskningsnämnden... Tillstyrker

4.1.5 Tillståndsperiodens längd. Tillstyrker

4.2.3 Ett förstärkt kulturuppdrag. Tillstyrker

4.2 Nordiskt samarbete. Tillstyrker

4.4.4 SVT:s filmuppdrag. Tillstyrker med undandag för krav på bättre stöd till svenska dokumentärfilmare (se yttrandets avsnitt 1.4)

4.6.4 Utbildningsprogram... Tillstyrker med förslag på ökad andel av avgiftsmedel, överföring av Kunskapskanalen i UR:s egen regi och samverkan med civila samhällets medier (se avsnitt 1.5).

4.8.3 Ett bredare speglingsuppdrag. Tillstyrker

5. Att nå publiken

5.6.1 Tillgängliggörande av företagens programutbud. Tillstyrker

5.6.4 Internet. Tillstyrker

5.6.5 Särskilt om tv-sändningar. Tillstyrker första stycket. Andra stycket ändras till att SVT har rätt till tre programtjänster och UR en (se även avsnitt 1.5).

8. Mångfald i programproduktionen

8.6.2 Omfattningen av extern produktion. Avstyrker.

9. Reglering av programföretagens verksamhet

9.2.4-5, 9.3 och 9.5 Public servicerådet delar kommitténs bedömning och förslag ang. reglering

9.6 Förvaltningsstiftelsen. Public servicerådet delar inte denna bedömning och avstyrker tillskott till stiftelsekapitalet. Vi föreslår att ägarkonstruktionen avskaffas och staten blir direkt ägare av resp. bolag (se 1.2)

10. Programföretagens redovisning och oberoende från kommersiella aktörer

10.1.2 Public serviceredovisningar. Tillstyrker.

10.1.4 Andra intäkter... Tillstyrker i bägge delar.

10.2.1 Sponsring. Vi avstyrker all direkt sponsring i public serviceverksamheten.

10.2.2 Indirekt sponsring. Tillstyrker.

10.2.3 Produktplaceringar. Tillstyrker.

10.2.4 Andra kommersiella samarbeten. Tillstyrker.

11. Digitalradio (se yttrande avsnitt 1.7 ovan).

Public serviceraadet delar inte kommitténs bedömningar ang. DAB och avstyrker alla förslag som kan leda till att DAB-systemet med offentlig finansiering (skattefinansiering eller tv-avgiftsfinansiering) införs i Sverige via Sveriges Radio. Vi föreslår att Sverige följer Finlands exempel och alla statligt anknutna engagemang i DAB-systemet definitivt avvecklas. Vi tillstyrker dock förslaget om en översyn om marknadsutvecklingen (11.10).

- - -

Ifråga om övriga bedömningar och förslag avstår Publicservicerådet från att yttra sig.

I beslutet av detta ärende har deltagit rådets samtliga styrelseledamöter. Originaldokumentet undertecknat av styrelseordförande.